

Індивідуальне завдання №2 з курсу «Сталий розвиток суспільства»

ЗАВДАННЯ: підготуватися до дебатів за перерахованими нижче завданнями, використовуючи метод SWOT – аналізу

1. У теорії вважається, що ефективно можуть використовуватись тільки ресурси, що знаходяться в приватній власності. Чи може територіальна громада ефективно використовувати ресурси, які є спільними для її мешканців?

2. У сільській школі кількість дітей зменшилася до критичної, і районний відділ освіти пропонує закрити школу, а дітей возити до школи районного центру. Команда-доповідач має виступити на стороні районного відділу освіти, а команда-опонент на стороні сільської громади, яка проти закриття школи.

3. Команда-доповідач стверджує, що для підвищення ефективності використання водних ресурсів в Україні необхідно підвищити тарифи на воду. Команда опонент стверджує, що це можна зробити і без підвищення тарифів.

4. Що є першочерговим: економіка чи культура? Команда-доповідач обґрунтовує думку, що економічний розвиток громади призведе і до її культурного розвитку, тому перш за все треба інвестувати в економічну інфраструктуру. Команда-опонент відстоює думку, що економічний розвиток громад в Україні неможливий без відповідних культурних передумов.

5. Розвиток альтернативних джерел енергії – шлях до енергетичної безпеки місцевих громад в Україні. Команда-доповідач відстоює думку про те, що розвиток альтернативних джерел енергії є ефективною стратегією енергозабезпечення місцевих громад в Україні. Команда-опонент відстоює думку, що ефективною альтернативи атомній та тепловій енергетиці в Україні не існує.

6. Голова громадської організації, створеної в сільській громаді, пропонує жителям громади зібрати кошти на ремонт сільської дороги. Частина жителів сільської громади проти цього, аргументуючи це тим, що вони платять податки, а ремонтувати дороги повинна держава.

7. В суспільстві досить часто виникає «проблема безбілетника», коли індивіди не хочуть платити за суспільне благо, очікуючи його отримати без додаткових витрат. Команда-доповідач стверджує, що цю проблему на рівні громади можна вирішити. Команда-опонент стверджує, що вирішити цю проблему без втручання держави неможливо.

Характеристика методу.

Метод SWOT - аналізу полягає у тому, щоб були чітко сформульовані:

а) сильні сторони (переваги) об'єкту планування, наприклад, населеного пункту чи регіону, такі як зручне географічне розташування, розвине-на транспортна інфраструктура, високоякісні людські ресурси, відчутне зростання у певних секторах економіки тощо;

б) слабкі сторони (недоліки) об'єкту планування, такі як невідповідність рівня підготовки і кваліфікації робочої сили вимогам ринку, брак ринкової та інформаційної інфраструктури, застарілі технології виробництва тощо;

в) можливості, які надає, переважно, зовнішнє по відношенню до об'єкта планування оточення, такі як розвиток ринку у тих секторах, які є добре розвиненими, зростаючий інтерес зарубіжних інвесторів до вкладання коштів у розвиток міста чи регіону, використання сучасних методів управління тощо;

г) загрози, що походять, переважно, із зовнішнього по відношенню до об'єкта планування оточення, такі як політична та економічна дестабілізація, різке падіння попиту чи встановлення торговельних бар'єрів для збуту традиційної продукції, гостра конкуренція.

Матрицю SWOT - аналізу можна розглядати й під іншим кутом зору, який дозволяє висвітлити зв'язки між зазначеними чотирма групами чинників, а також значення таких категорій як «рівні розвитку», «обмеження», «ризики», «проблеми»:

– зв'язок між «можливостями» і «сильними сторонами» дає уявлення про рівні розвитку; на основі цього зв'язку можна оцінити, які можливості можна використати для розвитку нових сильних сторін протягом реалізації стратегії;

– зв'язок між «слабкими сторонами» та «загрозами» допомагає виявити і описати головні проблеми, які мають бути подолані на основі сталого розвитку;

– зв'язок між «сильними сторонами» і «загрозами» дозволяє визначити ризики розвитку;

– зв'язок між «слабкими сторонами» та «можливостями» допомагає з'ясувати, що обмежує та стримує процес розвитку (див. табл. 1).

Таблиця 1.

Стандартна (основна) матриця SWOT- аналізу	
СИЛЬНІ СТОРОНИ Внутрішні чинники	СЛАБКІ СТОРОНИ Внутрішні чинники
1. Позитивні риси даної ситуації, проекту чи виду діяльності, які дають хороший результат.	1. Механізми і структури, що не спрацьовують, або такі, що можуть спрацювати краще.
2. Ресурс або потенціал, який місто чи регіон може ефективно використати для виконання своїх завдань.	2. Обмеження чи недоліки, що заважають досягти поставлених цілей.
3. Ресурс, знання чи вміння або будь-яка інша перевага, яку має населений пункт чи регіон у порівнянні з іншими (або з середніми по країні показниками).	3. Обмеження чи брак ресурсів, знань, навичок чи потенціалу, які серйозно перешкоджають розвитку населеного пункту чи регіону.
4. Видатна характеристика, яка	4. Характерна нерозвиненість населеного пункту чи регіону у порівнянні з іншими (або з середніми

<p>створює відносну перевагу для населеного пункту чи регіону. 5. Додаткові (непередбачені) ресурси, що ефективно використовуються.</p>	<p>по країні показниками).</p>
<p>МОЖЛИВОСТІ Зовнішні чинники</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Можливості розвивати сильні сторони чи долати слабкі. 2. Будь-яка сприятлива ситуація у середовищі, в якому знаходиться населений пункт. 3. Ситуації, в яких зовнішні переваги є чітко усвідомлюваними і мають значні шанси бути реалізованими за умови вжиття певних заходів. 4. Найсприятливіші елементи зовнішнього середовища. 5. Неповністю використані додаткові ресурси зовнішнього середовища. 	<p>ЗАГРОЗИ Зовнішні чинники</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обмеження, які зменшують можливості для економічного зростання та позитивних змін. 2. Будь-яка несприятлива ситуація навколо населеного пункту чи регіону, що потенційно загрожує стратегії. 3. Ситуації, що призводять до потенційно шкідливих зовнішніх подій чи результатів за умови вжиття неадекватних заходів для протидії їм. 4. Найнесприятливіші елементи зовнішнього середовища. 5. Елементи, що є поза сферою впливу населеного пункту чи регіону.

Сильні та слабкі сторони стосуються явищ і проблем, що є внутрішньо притаманними громаді (або установі чи ініціативі), вони є, власне, внутрішнім резервом. Можливості та загрози характеризують ситуацію, що є зовнішньою по відношенню до громади чи регіону. Це фактори, тенденції та події, що не входять до предмету аналізу. Проте вони є важливими для розвитку та функціонування громади і певним чином впливають на неї. З іншого боку, сильні та слабкі сторони – то проблеми, які можуть бути вирішені у межах самої громади, у той час як можливості та загрози – проблеми, що є непідвладними громаді, хоча їх обов'язково слід брати до уваги.

Поширеною є помилка, коли сильні сторони ототожнюються з можливостями, слабкі сторони – із загрозами, загрози – із проблемами, а можливості, інколи – із побажаннями.

Треба також мати на увазі, що SWOT - аналіз не дає математично точного, неспростовного і однозначного результату. Робота над таким аналізом є творчою, а її результат залежить значною мірою від суб'єктивних думок та оцінок багатьох людей.

SWOT - аналіз дає можливість подати результати у стислому вигляді, тобто матриця може охоплювати не всі, а лише основні, визначальні чинники. Увага приділяється не кількості показників, а дійсно головним аспектам.

Сильні та слабкі сторони визначаються лише через порівняння з ситуацією в інших регіонах чи населених пунктах. Кращим для порівняння

буде об'єкт, подібний до того, що аналізується. Головним при викладенні результатів аналізу має бути не стільки перелік чинників, як визначення взаємозв'язків між «квадратами» матриці і відповідь на такі питання:

- 1) як упередити перетворення сьогоднішніх слабких сторін на майбутні загрози?
- 2) як трансформувати сьогоднішні можливості на майбутні сильні сторони?

Результати SWOT - аналізу можуть бути корисними у процесі розробки загальної стратегії розвитку та визначенні конкретних завдань.